

Fenntartható Európa

A megvalósítható, hosszú távon fenntartható fejlődési stratégiáért

EEAC – Európai Környezeti és Fenntartható Fejlődési Tanácsok hálózata nyilatkozata

Az EEAC az Európa szerte, döntően a kormányok által felállított tudományos alapokon működő tanácsok együttműködési fóruma/hálózata, melyek a környezetvédelmet és a fenntartható fejlődés célkitűzéseit hivatottak támogatni. A tanácsadó (szakértő) tanácsok közötti együttműködés 1993-ban kezdődött és mára már több mint 30 tanács a tagja, körülbelül 400 meghatározó szakemberrel képviselve a tudományt, a különböző érdekképviselői szervezeteket, köztük a civil szférát.

A probléma azonosítása

A Nyilatkozat az intézményes rendelkezések bevezetésére fókuszál a fenntartható fejlődés megalapozását célzó politika megalkotása, valamint politikai és szociális eredmények elérése végett, és **nagyon hosszú távra tekint előre**. A hosszú távú gondolkodás az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájának Preambulumában is szerepel:

A fenntartható fejlődés azt jelenti, hogy a jelen generáció szükségletei kielégítésének nem szabad veszélyeztetniük a jövő generáció azon képességét, lehetőségét, hogy kielégíthessék a saját szükségleteit. Az Európai Uniónak ez a mindenben átívelő célja benne foglaltatik az Unió politikáját és tevékenységeit irányító Alapszerződésben.

Ezt a nyilatkozatot az EEAC Fenntartható Fejlődési Munkacsoportja készítette. Nyolc témakörben készült hozzá részletesebb háttéranyag, valamint készültek azokat megalapozó tanulmányok.

A fenntartható fejlődést mind szélesebb körben fogadják el politikai koncepcióként, de még mindig nem vált valóságos gyakorlattá. A társadalom hangoztatja ugyan a fenntartható fejlődés eszméjét, de még mindig nem kötelezte el magát mellette. A fenntartható fejlődés azt igyekszik elérni, hogy az emberiség minden ember szükségleteivel és érdekeivel törődjön, a különböző nemzetek és generációk szintjén egyaránt, tisztességes és igazságos módon. Egy ilyen szilárd alapokon nyugvó emberiség lesz képes csak fenntartani, sőt növelni bolygónk azon képességét, hogy eltartsa bennünket, és

megteremteni egy olyan gazdaság alapjait, ami a fellendülés, az egyéni és társadalmi jóllét alapjait is megteremti.

Ez az út nem csak a mai kor emberéé, de az elkövetkező generációké is. Az ő jóllétük lényegében a mi jóllétünk. A fenntartható fejlődés a köz- és a magánszektor átalakítását és megújítását kívánja, kreativitást a társadalomban és kapacitást a jövőbeni hatások előre meghatározásához, az elővigyázatos és preventív cselekvéshez, és a jövő életképességét megóvó felelős döntések meghozásához.

Az Európai Unió egy olyan összekapcsoló jogi és politikai rendszeren nyugszik, ami egyrészt támogatja a szociális kohéziót, a környezetvédelmi integritást és a gazdasági versenyképességet, ugyanakkor fenntartja azt a rugalmasságot és alkalmazkodóképességet, ami lehetővé teszi a nemzetek és kultúrák különbségeinek megőrzését. Az európai integráció és bővítés arra irányul, hogy Európa versenyképesebb és innovatívabb legyen – és ezáltal képesebb legyen globálisan működni. Európának – mint hosszú távon is alapvető globális szereplőnek – szüksége van egy olyan jövőképre, ami az Európai Szociális, Gazdasági és Ökológiai Modellen alapul. Továbbá, felelőssége van abban, hogy partnerként viselkedjen a fejlődő országok és a növekvő gazdaságok fenntartható formában történő szociális és gazdasági támogatásában, melyet a Milleniumi Fejlesztési Célok, a meghatározó környezetvédelmi megállapodások, az Éghajlatváltozás Keretegyezmény és a Millennium Ökoszisztéma Értékelés irányítanak. Európának vezető szerepet kell betöltenie ebben, először az Unión belül, majd világszinten. Ebben az értelemben a Nyilatkozat erősíti és támogatja az EU intézményeit abban, hogy az EU Fenntartható Fejlesztési Stratégiájának (2006) 27. paragrafusában foglaltak szerint működjenek:

A Bizottságnak a következő 50 évre vonatkozóan az Európai Unió egy konkrét és realista jövőképét kell kidolgoznia a fenntartható fejlődéssel kapcsolatban. E jövőképet a részvételi demokrácia eszközeivel, a társadalom széleskörű bevonásával kell előkészíteni, meghatározni a hosszú távú célokat, valamint ismertetni a köztes állapotokat és a megvalósításhoz vezető lépéseket.

Az EEAC támogatja a jövőkép megalkotására irányuló javaslatot, hogy az állampolgárok és a kormányok „barátságos” módon körvonalazhassák és tárgyalhassák meg a jövőjüket. Ez a folyamat mélyrehatóbb és hatékonyabb eredményeket hozhat egy sor szociális és ökológiai kérdés terén. Ezenkívül magában foglalja a távolabbra tekintés lehetőségét is, valamint lehetőséget nyújt a fenntarthatóság szempontjainak megfelelő értékelésre a politika szereplői számára és a jobb végrehajtáshoz.

Az EEAC hisz abban, hogy a hosszú távú gondolkodás a fenntartható fejlődés elve mentén napjainkban sürgető szükséglet. A globális klímaváltozás súlyosan károsító és roppant költséges hatásainak előrevetülése, az emberi beavatkozásból eredő természeti károk, a biodiverzitás és az élelmiszerbiztonság csökkenése, a talajromlás súlyos fenyegetést jelent az emberi egészségre és jóllétre, mind személyes, mind kollektív szinten. A klímaváltozás katasztrofális következményei mind nyilvánvalóbbá válnak, különösen a fejlődő országokban, melyeket leginkább sújt a súlyosbodó szegénység, az életkörülmények mind rosszabbá válása és a kényszerű migráció. Ráadásul számolni kell a bizonytalan pénzügyi piacokkal, a nem megfelelő életkörülmények miatt fellépő terrorizmussal, szociális zavargásokkal, a gazdagok és a szegények közötti növekvő szakadékkal, a súlyosbodó munkanélküliséggel, valamint az utóbbi időkben világszerte meredeken emelkedő élelmiszerárakkal. Amit sokára bekövetkezőnek hittünk, már itt van. A célok megvalósítása azonban rendkívül nehéz feladat. Egyáltalán nem biztos, hogy a társadalom elfogadta vagy magáévá tette mindazokat a módszereket, melyekhez e célból több területen folyamodni kell. E területek a következők: **a kormányzás, a társadalmi igazságosság biztosítása, a piactervezés, az oktatás és a tanulás biztosítása, a változó demográfiai mintázatokra adott válaszok, a várható zavaros változások okozta kulturális és társadalmi reakciókra való felkészülés és az Európai Unió rendkívül sokféle regionális közösségei és vidékei.** A Munkacsoport e témákkal kapcsolatban állított össze egy hét részből álló anyagot. Ennek célja annak elemzése és felbecsülése, hogy a fenti kulcsfontosságú területek és cselekvési irányok meddig és milyen mértékben felelnek meg a hosszú távú fenntarthatóság követelményének. A nyolcadik témakörre vonatkozó tanulmány **az EU költségvetését** járja körül, melyet megfelelőbbé kell tenni a hosszú távú fenntarthatóság elérésére. E Nyilatkozat mindezen megfontolások összegzését tartalmazza, valamint értékeli azokat a kihívásokat, melyekkel a hosszú távú perspektíva jár egy gyorsan változó világban. Tartalmaz ezenkívül számos gyakorlati javaslatot a nyilvános, a magán és a társadalmi szektor számára egyidejű és kölcsönösen támogató cselekvések életre hívására vonatkozóan. Az érvek és a javaslatok részleteit a háttéranyag tartalmazza.

Az alábbiakban azt járjuk körül, miért jelent kihívást és nehézséget a hosszú távra tervezés.

- Óriási a bizonytalanság azon a téren, hogy mi fog történni a bolygóval, mi várható számos jelenleg lakott területtel, hatalmas embertömegek egészségével és biztonságával, egyáltalán: az emberiség megmaradásával kapcsolatban. Ezek a bizonytalanságok rávilágítanak arra, mennyire keveset tudunk arról, hogyan működnek ezek a folyamatok,

valamint arra, hogy az emberi beavatkozás milyen sok területen járhat negatív következményekkel.

- Szinte lehetetlen megmondani, hogy a politika, a technológia, az anyagi fejlesztések és a szociális kilátások mennyiben változhatnak meg megfontolt emberi döntések eredményeként. A kiigazítások helyrehozhatják-e a korai hibákat vagy tudatosan hathatnak egy fenntartható jövő megvalósítása felé. Nagyon szorosan összekapcsolódó és egymásra ható változások alkotják a háttérét az elkövetkező évszázadban a bolygó, az emberiség és a boldogulásunk szempontjából. A bizonytalanságok összefonódnak a politika és a pénzügyi beruházások által adott válaszok megjósolhatatlanságával. Némely változás fokozatos, a tapasztalaton, a merszen és a kísérletezésen alapuló lesz, mások érthetetlenek, hirtelenek és rosszul koordináltak, melyeket a jóllét csökkenése okozta kétségbeesés és a pánik gerjeszt majd. A hosszú távú jóslatok bizonytalanságához azonban mindkét esetben hozzájárul, hogy lehetetlen előre megmondani, miként reagál a politika. Ezért van szükség a jövőre vonatkozó forgatókönyvek gyártására, de persze ezek sem garantálhatnak semmit.
- Némileg azonban érzékelhető, milyen irányba fejlődik az EU politikailag, szociálisan és földrajzilag a következő három generáció élete alatt. Már most van egy általános elképzelés arra vonatkozóan, milyen típusú demokráciára lenne szükség EU-s vagy tagállami szinten ahhoz, hogy olyan politikai irányvonalakat alkothassunk meg, melyek szem előtt tartják a jövő generációk érdekeit, megszüntetik a jelenkori és a jövőbeni igazságtalanságokat, és egy egészséges és valódi értékén kezelt természeti világot biztosítanak.
- A piacokat mindinkább a multinacionális szabályozások, a nemzeti irányelvek, a városi intervenció és a profitszerzésre, az értéknövelésre és a felelősségvállalásra adott közösségi reakciók keveréke szabályozza. A piacok nem igazán tudnak mit kezdeni a jövő generációkat érintő hatásokkal. Az azonnali profitszerzés sürgető igénye és a szabályozatlan, rövid távú spekulációs árutőzsdei ügyletek nem kedveznek a hosszú távú fenntarthatóság iránti igénynek. Nagyon nehéz megjósolni, miként fognak a piacok működni három generáció múlva, de valamilyen együttműködésnek létre kell jönnie az állam, a civil társadalom és a magánvállalkozások között.
- Ugyancsak nagyon nehéz előre látni a jövőt az egyéni és a közösségi kultúra, életstílus, fogyasztói szokások és a helyi identitástudat területén. Az Európában a “kultúrában” jelenleg is zajló változásokra hatással van a technológia, a média, a társadalmi

tevékenységek és események – lokális és globális szinten egyaránt. Még nem tudjuk, hogy a kulturális elmozdulás a hosszú távú fenntarthatóság felé irányított és mederben tartott lesz-e, vagy önmagát irányító és formáló folyamattá válik. A kulturális értékeket és a viselkedést érintő mélyreható változások általában nagyon lassúak és epizodikusak – hacsak a társadalom egésze nem kényszerül egy általános és komoly fenyegetettséggel szembenézni. Mindenesetre ezeket a változásokat egy szilárd alapokon álló politika képes lehet irányítani, akár regionális, akár nemzeti vagy akár európai uniós szinten.

- Az oktatás nem felel meg teljes mértékben a szociális igazságosság, az ökológiai rugalmasság és a fenntartható életkörülmények elveinek, de felelőssége van egy olyan társadalom megalkotásában, mely képes fenntartható megoldásokat találni összetett problémákra, és amely képes már korai szakaszban meglátni a jó szándékú döntések esetleges nem szándékos negatív következményeit. A kérdés az, hogy milyen mértékben kell az oktatást tudatosan úgy alakítani, hogy az felkészítse a társadalmat arra a munkára, amit a hosszú távú fenntarthatóság érdekében kell végeznie. Az oktatás vajon egy mélyreható kulturális változás alapja lesz, vagy ezen konkrét irány nélkül fejlődik, alakul tovább? Minél tovább húzzák a társadalmak az időt, hogy a hosszú távú fenntarthatósághoz igazodjanak, annál nehezebbé válik azoknak a nagy mértékben megjósolhatatlan és valószínűleg hirtelen jövő változásoknak a kezelése, melyek végzetes hatással lehetnek bolygónkra és az emberiségre. Hiszünk abban, hogy az Európai Unió 2050-re megnöveli kereskedelmi erőfeszítéseit és segít hozzájárulni a „One Planet Living”¹ elvének megvalósításához az egész Földön. Ehhez javítani kell az Emberi Fejlődés Index értékén minden fejlődő gazdaságban, így remélhetőleg olyan fejlődés indul meg, mely szociálisan és ökológiai szempontból egyaránt rugalmasnak tekinthető, és oly módon tudnak a gazdaságok és társadalmak együttműködni, hogy fenntarthatóan csökkenthető legyen a teljes ökológiai lábnyom. Fenntartható Európa nem jöhet létre egy fenntarthatatlan világ szomszédságában.

Nem szükséges bizonygatni, milyen óriási kihívással állunk szemben. A célunk elsősorban az, hogy nyomatékosítsuk: léteznek módok egy fenntarthatóbb jövő megvalósítására. Az is nyilvánvaló, hogy nem létezik egyetlen, minden helyzetben és mindenkinek megfelelő megoldás. Sok különböző vélemény van a helyes útról, ezért van szükség politikai és

¹ A „One Planet Living” a Bioregional és a WWF közös kezdeményezése, mely 10 elv mentén a közlekedéstől, a mezőgazdaságon át az éghajlatváltozásig a közösségek szintjén, a gyakorlatban próbálja bemutatni és csökkenteni az emberiség ökológiai lábnyomát. <http://www.oneplanetliving.org/>

társadalmi vitára. De már most rendelkezésünkre áll néhány javaslat. A cselekvésre rendelkezésre álló idő szűkös: a legjobb esetben is csupán 25 évünk van arra, hogy használható és működő megoldást találjunk. Ha elkésünk, már túl bonyolult és a társadalomra nézve túlságosan romboló hatású megoldásokkal állhatunk csak elő az ökológiai és társadalmi változások véghezvitelére. Éppen ezért használjuk a „hosszú táv” kifejezést, hogy megalkossunk egy, a század hátralevő részére vonatkozó jövőképet, ami képessé teszi a lakosokat, a kormányokat és a gazdasági élet szereplőit, hogy szilárd alapokon álló, kreatív, rugalmas, támogató és gondoskodó szemléletmódot alakítsanak ki, mely mind a bolygó, mind az emberiség javát szolgálja.

Ennek megvalósításához el kell képelnünk egy véghezvihető és realista, 1–5 évet felölelő rövid távú tervet, mely a kormányok, az emberek és az üzleti szektor jelenlegi politikai és költségvetési ciklusait foglalja magába. Ez a folyamat kisebb lépésekben járul hozzá a fenntartható hosszú távú eredményekhez. Szükség van még közepes távú elképzelésekre, mintegy 5–25 évet felölelőkre a középszintű döntésekre és intézményi reformokra irányuló célok végett.

Kormányzás

A kormányzás elve formális törvényhozó, végrehajtó és ellenőrző testületekben jelenik meg nemzetközi, nemzeti és regionális szinten egyaránt. Magában foglal továbbá különböző üzleti, civil, önkéntes hálózatokat, hogy életképes társadalmat, gazdaságot hozzon létre. A választók akaratának végrehajtása céljából kombinálódnak a horizontális hálózatok és vertikális döntéshozási struktúrák a döntések meghozatala és azok végrehajtása céljából. A jelenlegi kormányzati gyakorlat – közte a piaci alapú eszközök használata – nagyon ritkán veszi figyelembe a fenntarthatóság követelményeit. Ennek következménye, hogy habár nem szándékosan, de EU kormányai hozzájárulnak az egyenlőtlenség, szociális feszültségek, ökológia problémák növekedéséhez.

Arra szólítunk fel minden EU intézményt, hogy fejlesszen és próbáljon ki olyan átfogó megoldásokat, melyek segítségével integrálja a fenntarthatósági kritériumokat a döntéshozási, végrehajtási folyamatokba, valamint ezeket hatékonyan ellenőrizze és értékelje. Ez azt jelenti, hogy az összes szereplő megfelelő képzettséget szerez, hogy kezelje a hosszú távú komplex kérdéseket, helyi bizonytalanságokat és újra tudja definiálni a problémákat, mint

lehetőségeket a fenntarthatóság felé. Meg kell vizsgálni minden rövid távú döntésnek a hosszú távú hatásait, és ez alapján kell a döntést meghozni, elhalasztani, vagy egyáltalán nem dönteni.

Mivel a hosszú távú események hatásai általában kívül esnek az egyének tapasztalatán, vagy akár az érintettek érdekein, hatékony és szervezett tudás a hosszú távú folyamatok dinamikájáról és az esetleges válságokról elengedhetetlen a jövőre való felkészüléshez. A bizonytalan és az ismeretlen fontos meghatározója minden előrejelzésnek, tervnek, vagy a jövő bármilyen leírásának. Ezért elengedhetetlen, hogy a várható és lehetséges jövőkről, valamint a katasztrófák elkerülése érdekében teendő lépésekről széleskörű, szervezett, intézményesített vita folyjék, megfelelő kormányzati és társadalmi figyelem mellett a tudomány és egyéb szervezetek bevonásával. Ebben az értelemben jó példa a tudás-transzferre, dialógusra az Éghajlatváltozási Kormányközi Testület (IPCC), mely tudósok ezreit kapcsolja össze globálisan, hogy felülvizsgálja tudásunkat a jövőről. Az EEAC támogatja hasonló testületek létrehozását a biodiverzitás, erőforrások fenntartható felhasználása vagy más specifikusabb témákban, mint a migráció vagy a mezőgazdaság. Fontos egyesíteni a jövőről alkotott különböző nézeteket, hogy meghatározzunk egy erős stratégikus jövőképet Európa környezeti, szociális állapotáról, szerepünkről a világgazdaságban. Számos tagállamnak is vannak már tapasztalatai ilyen jövőkép felvázolás kezdeményezése és intézményesítése terén, melyek mind tekinthetők egy fenntartható fejlődési folyamat első lépéseként. A kormányzás kulcs kihívása, hogy megteremtse a kapcsolatot a tudományos szintű, a jövő kihívásairól szóló diskurzus, és a napi politikai döntéshozatali rendszer között. A problémák, megoldások, döntések összekapcsolása azok hosszú távú hatásai figyelembevételével egyáltalán nem könnyű. Hivatalosan létrehozott tanácsadó testületek segíthetnek a hozzájárulni a hosszú távú hatások fontosságának napirenden tartásában a napi politikai realitásokon túl és azokkal szemben. Továbbá a jogi és gazdasági döntéseknek jobban kell támaszkodni a tudományos kutatásokra a nagyon hosszú távú következmények figyelembe vétele érdekében.

A kormányzati intézményeknek a nemzetek, nemzetiségek politikai kultúráján kell alapulnia. Ezen belül úgy kell (újra) definiálni ezeket az intézményeket, hogy jobban integrálják a hosszú távú érdekeket a napi döntésekbe. Arra is készen kell állniuk, hogy tanuljanak mások pozitív példáiból, de tartsák meg saját egyedi jellegzetességeiket. Habár az alapvető elveknek

mindenhol azonosnak kell lennie: szociális igazságosság, nyílt, hatékony társadalmi párbeszéd, felelős állampolgári viselkedés.

A politikai döntések meghozatala és az azt megelőző előkészítő munka során figyelemmel kell lenni a fenntarthatósággal kapcsolatos tanulmányok széles körére, és a döntési folyamatoknak nyílnak, következetesnek és számon kérhetőnek kell lennie. Ez befolyással van a szociális igazságosságra, a fenntarthatóság gyakorlattá válására.

A hosszútávon gondolkodó, fenntartható kormányzás eszköztárában helyet kell kapnia a megfelelő képzési programoknak, a lehetséges forgatókönyvek elemzésének, megfelelően ellenőrzött és értékelt esettanulmányoknak. Ezeknek figyelembe kell vennie a helyi kultúrák, helyi történelem különbségeit, melyek aktívan alakítják Európai Unió arculatát.

Szociális igazságosság

A szociálisan igazságos világban minden állampolgár egyenlő elbánásban részesül, megfelelő lehetőséghez jut, függetlenül nemétől, korától, akadályozottságától, hitétől. Minden hosszú távú döntésnek figyelembe kell vennie a szociális jóllét és ökológiai igények kérdését. Egy fenntartható Európa azt jelenti, hogy hozzájárulunk egy fenntartható világhoz, ahol figyelembe vesszük, hogy napjaink és a jövő generációi a bolygónk erőforrásainak határain belül éljenek, és a jóllét magas színvonalú, a személyes igények és a közösség határai szerint.

A szociális igazságosság magában foglalja a megfelelő otthont mindenki számára, képességet és lehetőséget a munkára, lehetőséget a képességek fejlesztésére, hozzáférést az olyan alapvető szükségletek kielégítésére, mint az élelem, víz, egészség, energia, szolidaritás, és empátia a jövő generációk jobbléte iránt.

Minden döntésnek a szociális igazságosság keretébe kell illeszkedjen, hogy a döntések következményei méltányosak, toleránsak, diszkrimináció mentesek legyenek és hozzájáruljanak egy szociálisan élhető világhoz és megfelelő munkakörülményekhez. A közösségi vívmányokat – *acquis communautaire*-t - felül kell vizsgálni, hogy ezek a célok a jövő törvényhozása természetes részévé váljanak.

Népeség

A demográfiai változásokhoz való alkalmazkodás, mint a népesség öregedése, migráció, városiasodás, egyre több európai ország problémája. Megfelelő nyugdíj, szociális biztonság, élethosszig való tanulás, mind elmarad az igényektől, ugyanúgy, mint az életminőség javítása, mind városi, mind vidéki területeken. De ha komolyan foglalkozunk vele és fenntarthatósági keretbe helyezzük, a demográfiai változások lehetőséget is jelenthetnek mélyreható társadalmi változásokhoz, új munkahelyek teremtéséhez, a vidéki élet megújításához.

Mindennek a városiasodás alapvető újragondolását kell jelenteni, a mobilitásnak, a szociális biztonságunk a hosszú távú fenntarthatóság szemszögéből. A közszolgáltatások megújítása, decentralizált energiaellátás és közlekedés segítene a fenntartható termelési és fogyasztási szokások megteremtésében. Ez váltást feltételez egy jobban koordinált irányítás felé. Az ökológiai problémákra is választ jelenthet a szociális ellátás kérdéseinek az újragondolása, beleértve a vállalatok felelősségvállalását, a állam célzott szerepét a leginkább hátrányos helyzetűek lehetőségeinek javításában, és a jótékonyág, civil szereplők bevonását is. Ez az a terület, ahol a helyi jóllét kérdését a legjobban lehet kezelni, és kulcs a fenntarthatóság irányába való elmozdulás. A demográfia változások számos új lehetőséget nyújtanak a szociális kohézió megerősítéséhez új szociális megállapodásokon keresztül, a jólét elérésének új megoldásaihoz minden szintű kormányzat számára, és biztosíthatják, hogy mind a kormányzat, mind az állampolgárok vallják a felelősségvállalás és fenntarthatóság közös értékeit.

Piacok

A piacok különbözőek lehetnek a helyi informális megállapodásoktól, a bonyolult nemzeti vagy globális jogi formulákig, transznacionális vállalati struktúrákig. Minden piac megpróbálja kezelni a kockázatot, a bizonytalant, tehát a hosszú távú kérdések kezelése a működése része. De az nagyon ritka, mikor a piac a hosszú távú fenntarthatósági szempontokat is figyelembe veszi. A piacok ezt maguk nem képesek kezelni. Egyrészt túl sok benne a bizonytalanság, kevés a megbízható értékelés, másrészt nincs ösztönző az árakban vagy a jogi szabályozásban, mely biztosíthatná, hogy a fenntarthatóság a piaci tevékenységben megfelelő hangsúlyt kapjon. Ezért szükséges egy erős jogi környezet, mely

segítségével a piac figyelembe veszi a fenntarthatóság követelményeit. Egy jogi keret már ma is létezik nemzeti és nemzetközi intézményeken - mint például a WTO - keresztül. De ezek a fenntarthatóság szempontjainak semmilyen értelemben nem felelnek meg. A jogszabályok, a szociális terület, a kölcsönös megállapodások területén sokkal erősebb támogató együttműködésre lenne szükség.

Ez azt jelenti, hogy egymással összefüggő reformokra van szükség a kormányzatban, piaci eljárásokban, hogy a jogszabályok, szabályozások, árak, adók, üzleti vezetés, fogyasztói magatartás sokkal jobb összhangban legyenek. Különös figyelemmel kell lenni a szociális igazságosság biztosítására, bolygónk eltartóképességének a hatáira, és sokkal nagyobb értéket kell adni az ökológiai rendszereknek. Egy jobban szabályozott piaci keret szükséges ahhoz, hogy a fenntarthatóság megfelelően beépüljön a piaci mechanizmusokba. Egy ilyen szabályozásnak meg kell jutalmaznia a fenntarthatóságot elsőként figyelembe vevőket és büntetni a lemaradókat. A kormányzatban is szükség van reformokra, hogy a piacba történő beavatkozások megfelelően vegyék figyelembe a fenntarthatóság szempontjait. Ezért is fontos a demokrácia részvételi elemeinek megerősítése.

A szociális problémákra figyelemmel levő vállalkozókat kell leginkább jutalmazni. Ők azok, akik innovatívak, együttműködők, a hagyományos piaci berögződéseken, kommunikációs technikákon, technológiai megoldásokon, befektetéseken túllépnek. Segítenek a marginalizálódott, elszegényedett közösségeknek, figyelembe véve a nemzetközi munkajogi, szociális és környezeti szabályozást is.

Felelős állampolgári értékek jelentik az egyensúlyt a globális piacok és a helyi sajátosságok védelme között. Ekkor a piacok részei lehetnek és alakíthatják is a felelős társadalmi kultúrát, teljes mértékben figyelemmel a különböző helyi kultúrák megőrzésére és a bolygónk eltartóképességére. A piacoknak jobban integrálniuk kell a felelős állampolgári értékeket, a szociális és ökológiai biztonság biztosítása érdekében.

Oktatás

Az oktatás a tanulás élethosszig tartó folyamata, magába foglalva az osztálytermet és az egész világot is. Beletartoznak ebbe a helyi kezdeményezések, állampolgári felelősségvállalás és a média támogató részvétele is. Az oktatásnak és képzésnek egyre inkább integrálnia kell az

üzleti és kormányzati struktúrákat, hogy minden szektor képes legyen egymástól tanulni a fenntartható fejlődéshez vezető hosszú úton. A fő cél az, hogy minden iskola a fenntartható fejlődés „laboratóriumává” váljon, minden hivatás szereplője és minden állampolgár megtanuljon törődni azzal, hogyan lehet életünket, munkánkat a fenntarthatóság elveinek megfelelően rendezni, hogy fennmaradjon az emberi faj és az élhető bolygó.

Az oktatás lehetővé teszi mindenki számára, hogy megértse mások szemléletét, inspirációit, a körülményeket, melyek meghatározzák gondolkodásunkat, és hozzájárulhat egy hatékonyabb részvételi demokrácia megteremtéséhez. Az oktatás és képzés segítheti az állampolgárokat, politikai és üzleti döntéshozókat, hogy kezeljék a bizonytalant, keressék az összefüggéseket, és lássák meg a látszólag megoldhatatlan problémák új megközelítéseit.

Az oktatásnak a polgári felelősségvállalásra is építenie kell, mikor próbálja meggyőzni az embereket, hogy a városi és vidéki területek hatékonyabbak ha együttműködnek egymással, és ez a kooperáció elengedhetetlen egy fenntartható világ megteremtésében. Az oktatásnak újszerűen együtt kell működnie a médiával, egy szociálisan érzékeny üzleti szektorral és figyelemmel kell lennie a közösségi kohézió erősítésére.

Kultúra

A kultúra formálja minden ember és hely identitásának múltját, jelenét és jövőjét. A kultúra értéket teremt, irányítja az elvárásokat, meghatározza, hogyan vélekedünk magunkról, embertársainkról. A kultúra befolyásolja a fogyasztást, a piacokat, a kormányzást, és annak a módját ahogy helyi közösségek fejlődnek és gyakorolják a méltányosságot hatókörükön belül. Egy fenntartható Európának a tanulásnak, szociális igazságosságnak és piacoknak új formáival kell megismerkednie. A fenntarthatóság Európa kulturális és történeti örökségének része, és manapság ismét kezdjük elismerni, hogy vannak a fejlődésnek határai. Ezen az úton haladva lehetőség van a szociális kohézió, a környezeti integráció és a globális összefüggések megerősítésére. Ez olyan állampolgárokat jelent, akik a globális határokon belül cselekszenek, képesek a hosszú távú érdekeket a mindennapi döntésekbe beépíteni, így minden hozzájárul az egész természetes világ jólétéhez, és a kultúrák élő, tanuló, vezető ösvényei lesznek a fenntarthatóságnak. Innovatív piaci mechanizmusok, mint a „Cap and Share”² vagy az egyéni

² A „Cap and share” rendszer azon az elven alapul, hogy az üvegházgázok kibocsátásának csökkentése az input oldali szabályozással a legkönnyebb és egyszerűbb. A javaslat alapján a gazdaságot fosszilis tüzelőanyagokkal

karbon kvóta lehetőséget teremt arra, hogy megfelelő politikai és szabályozási válaszokat adjunk az éghajlatváltozásra, mely figyelembe veszi a nemzedékeken átívelő és szociális igazságosságot.

Sokféleség

Európa egy soklakásos házhoz hasonlít. Európa megpróbálja irányítani az egészet, míg élvezni is akarja a helyi sokféleséget is. A szerepek, gazdaságok, kultúrák sokszínűsége újragondolva, egyensúlyban az egységességgel és egységgel eszköze lehet a fenntarthatóság megteremtésének. A valódi sokféleség kombinálja a kultúrák és oktatás változását a helyi ökológiai folyamatok és létfenntartó rendszerek iránti érzékenységgel. Európa számára a fenntarthatóvá válás során újra kell rendezni a nemzetközi, nemzeti és helyi felelősségi köröket és tevékenységeket. Ebben a folyamatban újra kell értelmezni a multilaterális egyezmények és a nemzeti pénzügyi, politikai döntéshozatali, költségvetési és a helyi mozgástér közötti egyensúlyt. Ez egyben azt is jelenti, hogy helyi példák lesznek a kísérletező terepei a szociális értékek, fenntartható termelési és fogyasztási mintázatok adott szinten megvalósítható elképzeléseinek.

Pénzügyi források

Az EU költségvetését gyakran nevezik „puha fegyvernek”, mert a uniós kormányzás elsősorban szabályozásról, a nemzeti politikák koordinálásáról szól. Ennek ellenére Európának ki kell dolgoznia egy fenntartható pénzügyi rendszert, mely az EU alapszerződésének és az EU Fenntartható Fejlődés Stratégiájának céljain alapul, és a biztonsági politikákat, európai értékeket helyezi a középpontba. Ennek bizonyosan reflektálnia kell azokra az igényekre, mely szerint a költségvetésnek a stratégiai célokra, kimenetekre kell fókuszálnia, valamint elfogadását valós társadalmi vitának kell megelőznie, szemben a mai gyakorlattal, ahol a költségvetés kormányok közötti civódás eredménye, akik rövid távú pénzügyi érdekeket képviselnek. Az átláthatóságnak átfogó vezérlő elvének kell lennie ennek az új pénzügyi rendszernek, ahol az összes uniós támogatás és kifizetés követhető az állampolgárok számára.

ellátó vállalatoknak ezek bányászatához, vagy importjához „engedéllyel” kell rendelkezniük. Ezt az „engedélyt” az állampolgároktól kell megvásárolniuk, akik ezt ingyenesen kapják az államtól a rájuk eső egységnyi CO₂ kibocsátás arányában, egyenlően. - <http://www.capandshare.org/>

Napjaink fontos kérdései, mint a klímaváltozás, energia ellátás, élelmiszerbiztonság, migráció azt követeli Európától, hogy a nyilvánosan is vállalt Európai értékekhez hű maradjon, és felelős szerepet töltsön be európai és globális szinten egyaránt. Ezért az „EU, mint globális partner” pénzügyi forrásait, a fejlődő országoknak adott támogatásokat növelni kell és jobban harmonizálni az ilyen típusú nemzeti kiadásokkal. A konfliktus megelőzés, kríziskezelés, stabilitás és újjáépítés támogatásai során minden külső tevékenység integráns részévé kell válnia a fenntarthatóság szempontjainak.

Hosszú távon az Európai Uniónak olyan költségvetésre van szüksége, mely a közösen vallott európai értékekre, és stratégiai célokra épül. Kötelező fenntarthatósági elemzésnek kell alávetni minden EU kiadást, így elkerülhető kell legyen, hogy egymásnak ellentmondó célokhoz járuljanak hozzá az EU források. A közös vagyunkat, mint a természeti hálózatok és szolgáltatásaik a költségvetés tervezése során figyelembe kell venni. Figyelemmel a bevételekre fokozatosan egy olyan EU erőforrás rendszer felé kell elmozdulni, amely alkalmas a változásokhoz való alkalmazkodásra (mint a szennyező fizet elv), és stabilizáló szereplője a pénzügyi rendszereknek, valamint figyelemmel van a szociális egyenlőségre. Egy ilyen rendszer valószínűleg jobb lenne a mainál, mikor az állami bevételek a nemzeti költségvetés részei és így a nemzeti parlamentek hatáskörébe tartoznak.

Lehetséges lépések

A nyilatkozat számos konkrét javaslatot fogalmaz meg. Az alábbiakban összefoglaljuk a lehetséges kulcs eseményeket, tevékenységeket, melyeket 3 fázisban javaslunk megvalósítani: 1-5 év, 5-25 év, 25-50 év. Fontos, hogy mindhárom fázisban a javaslatok olyan kimenetet, folyamatokat eredményeznek, melyek nyitva hagyják a lehetőségeket a jövőbeni döntések előtt. A zárójelben lévő számok a teljes háttéranyagban lévő javaslatokra utalnak.

1 – 5 év

Felkérjük az Európai Bizottságot, hogy folytasson le egy a **jövőről szóló fórum sorozatot** EU, nemzeti és regionális szinten az EEAC tagjainak támogatásával. Ennek a sorozatnak elemeznie kellene, hogyan tudunk az eltartóképesség határain belül élni, hogyan tudunk

igazságos, becsületes társadalmat létrehozni, megfelelő technológiákat, fenntartható megélhetést elérni, hogyan lehet fenntartható a vidék, a város és a mobilizáció. (1,2,3)

Az EU-nak és a tagállamoknak intézményi megállapodást kell kötniük, hogy **megoldják a mai demokratikus és információs deficitet**, mely az EU és a tagállamok és az EU és az állampolgárok között fennáll. Ebben a folyamatba újszerűen be kell vonni a médiát, az iskolákat, egyetemeket, civil szervezeteket, agytrösztöket és aktívan kell keresni az olyan kísérleti lehetőségeket, ahol össze lehet kötni az állampolgárok igényét a fenntarthatóságra és a megfelelő uniós szabályozást. A fenti jövőről szóló sorozat hasznos lehet ebben a folyamatban. (4,5,6,7)

Felhívjuk az Európai Bizottságot, hogy használja fel a legjobb kutatási eredményeket és keressen jobb **mérőszámokat a fenntartható jóllét kimutatására**. Ez segíthet a jövőben az EU szabályozási kérdéseiben és a költségvetés összeállítása során, valamint a tagállami szinten a kiadások felülvizsgálata során is. (9,10,11,12)

Felkérjük az Európai Bizottságot, hogy kezdjen meg egy folyamatot, melynek során kidolgoz egy keretet egy **fenntarthatóságot szolgáló számviteli rendszer** létrehozásához. Ennek párhuzamosan kell megtörténnie a jóllét kimutatására szolgáló új mérőszámok kidolgozásával, és közvetlenül be kell vonni a nemzeti hatóságokat is (14).

Bátorítjuk az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy folytassanak **társadalmi vitát** arról, hogyan tudja az EU szabályozása és költségvetése segítségével jobban szolgálni a állampolgárok változó értékrendszerét. Ennek magában kell foglalnia az EU adózási szabályainak felülvizsgálatát, hogy segítségével direkt befektetések szolgálhassák a fenntarthatóságot és az ellentétes érdekek eltűnjenek. Ehhez hozzá kell járuljon egy érzékenyebb és átfogóbb szabályozási környezet és be kell vezetni az erőforrásokon alapuló számviteli megállapodásokat, mely reagálni tud a természeti erőforrások és ökológiai rendszerek eltűnésére. Fontos, hogy minden új adózási rendszer magába foglalja az ökológiai, szociális és gazdasági paramétereket, és ne különítse el ezeket egymástól. (39, 40, 41)

Meghívjuk az Európai Uniót és a tagállamokat egy uniós szintű fórunsorozatra, mely a **fenntarthatóságot szolgáló új kormányzási formákról és a demokráciáról** szól. Ez magában foglalja azt a kérdést, hogyan lehet összekötni a rövid távú választói nyomást és a

hosszú távú gondolkodás szükségességét, ahol a jövő generációk nemcsak egy lába a szociális igazságosságnak, hanem alapja egy felelős társadalom létrehozásának.

Felhívjuk az Európai Uniót, hogy folytasson le egy műhelysorozatot, mely azt elemzi, hogyan lehet megfelelő ösztönző és büntető eszközök rendszerével az EU gazdasága energiahatékony, víztakarékos, szén-dioxid semleges, mely alkalmazza a fenntartható termelési mintázatokat, és újrahasznosítja a hulladékot. Ebbe a folyamatba be kell vonni a tagállamok pénzügyminisztereit és a nemzeti adóhatóságokat is. (42, 43, 44, 45, 46, 47, 48)

Megismételjük a EU Fenntartható Fejlődés Stratégia ajánlását, mely szerint **az összes tagországnak létre kell hoznia fenntartható fejlődési tanácsadó testületeket**, melyeknek megfelelő erőforrásaik és felhatalmazásuk van, hogy informális vitákat kezdeményezzenek - a civil szervezeteket is bevonva -, fenntartható fejlődés témájában és emellett kezdeményezzék a különböző jogszabályok magasabb fokú integrációját is. Ez megerősítene az összefogást és koordinációt az EEAC munkájában is.

Javasoljuk, hogy az összes EU intézmény, üzleti körök, civil vezetők kezdeményezzenek egy folyamatos, szervezett elemzői folyamatot, hogy **létrejöjjön az a vezetői, döntéshozói kapacitás**, mely képes hosszú távra tervezni és a döntéseket megvalósítani.

Az iskoláknak fel kell készülniük, hogy a hatékony fenntarthatóság élő laboratóriumaivá váljanak. Ennek a folyamatnak speciális tanulmányokkal, műhelyekkel kell kezdődnie, a legjobb fenntarthatósági gyakorlatokról, melyeket a médiának és az Internetnek is támogatnia kell. Az egész folyamatnak a hatásokra, a tanulók meggyőződésére, szokásaira kell fókuszálnia az idővel szemben.

Létre kell hozni olyan képzési programokat, melyek lehetővé teszik a döntéshozóknak, és a társadalom minden tagja számára, hogy megértsék az összefüggéseket, figyelemmel legyenek a szociális igazságosságra, a döntések hosszú távú hatásaira, és figyelembe veszik ezek szociális és ökológiai szempontjait. A képzéseknek gyakorlatot kell adni a ismeretlennel, kényelmetlennel, rendszertelennel való szembenézésre.

EEAC tagjai meg fogják vizsgálni annak lehetőségeit, hogyan lehet legjobban támogatni a nyilatkozatban és annak háttéranyagában lefektetett ajánlásokat. Ennek folyamán összefüggő

műhelysorozatra kerülhet sor, párhuzamosan az EU intézmények tevékenységével, hogy létrejöjjön egy közös kerete a cselekvéseknek.

5 – 25 év

Meg kell erősíteni az EU nemzetközi szerepét, hogy erős globális szereplőként tudja a fenntartható fejlődés megvalósulását elősegíteni. Ehhez az Unió összes külső kapcsolatát fel kell használni, és mélyreható elemzésnek kell alávetni a politikákat, programokat.

A jövő felvázolása és nyílt társadalmi vita után olyan szabályozást, politikákat kell elfogadni, **melyek biztosítják a jóllét új mérőszámainak, a fenntarthatóságot szolgáló számviteli rendszer, erőforrás hatékony gazdálkodási formák bevezetését, melyek fenntartható városi és vidéki régiókat szolgáló politikákhoz vezetnek.** Ennek során mélyrehatóan meg kell vizsgálni a régiós szintű kormányzás és finanszírozás kérdéseit.

2035-re minden európai állampolgárnak – beleértve a bevándorlókat is – magáévá kell tennie a fenntarthatósági szemléletmódot, európai közösséghez tartozás érzésével együtt. Ezt a folyamatot megfelelően ellenőrzött kísérleti projektekkkel kell elindítani.

Fejleszteni kell a meglévő kormányzási formákat, intézményi megállapodásokat, technológiákat, hogy részvételi, számonkérhető, decentralizált kormányzási formák jöjjenek létre - ahol ez lehetséges és megfelelő -, hasznosítva a központi szabályokat és standardokat ahol szükséges. Az új kormányzati hozzáállásnak képesnek kell lennie, hogy megfelelő válaszokat és iránymutatást adjon egy változó, fenntarthatóság felé tartó társadalomban. Ebbe a folyamatba helyi szinten is be kell vonni a médiát, iskolákat.

Létre kell hozni egy EU szintű keretet, mely biztosítja a szociális igazságosság figyelembevételét az összes politikában, programban, melyek a fenntarthatóságot szolgálják. Ennek a meglévő uniós jogra kell épülnie, és segítenie kell, hogy egy összehangolt jogi keret jöjjön létre, mely biztosítja, hogy minden tagállami politika - regionális szinten is -, megbízhatóan veszi figyelembe a szociális igazságosság és fenntartható fejlődés elveit.

25 – 50 év

Felhívjuk az összes európai kormányt, hogy támogassa a folyamatot, mely inspirációt nyújt ahhoz, hogy Európa fenntarthatóvá váljon. A prosperitás, a szociális jóllét, generációk közötti szolidaritás, az ökológiai hálózatok fenntartása érdekében elengedhetetlen a diverzitás a gazdaságban, a kultúrában és a stabil, felelős multilaterális és nemzeti kormányzási formákban. Minden állampolgár választó, a közösség támogatója, résztvevője és aktivistája a fenntarthatóságnak, társ a globális fenntarthatóság felé vezető lassú, de eredményes folyamatnak.

Elfogadta az EEAC 2008. október 11-i Közgyűlése Bordeauxban